

- Mange er usikre på effekten av tiltakene

2025-01-28

Optional[© Nationen]

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les artikkelen ved å klikke her.

NATIONEN

Tirsdag 28. januar 2025

NYHETER 17

Ny rapport om avrenning til Oslofjorden:

- Mange er usikre på effekten av tiltakene

Det er innført en rekke tiltak for å bedre tilstanden i Oslofjorden. En ny rapport har undersøkt konsekvensene av tiltakene for gårdbrukerne.

Wilma Bergseth
wilma.bergseth@nationen.no

KLIMATILTAK

Tilstanden i Oslofjorden er kritisk. Dette skyldes stort press fra kloakk, industri, avrenning fra jordbruket, mudring, dumping og overfiske.

I en rapport fra AgriAnalyse har de rettet blikket mot en av disse kildene til Oslofjordens kritiske tilstand: Avrenning fra jordbruket.

Det har i flere tiår blitt drevet frivillige tiltak for å redusere eller stoppe denne avrenningen, og det har etter hvert blitt innstilt forskrifter med krav som må gjennomføres. Og nå skal alle de 6 fylkene som har avrenning til Oslofjorden, med unntak av Innlandet, få krav i løpet av 2025.

I en ny rapport fra AgriAnalyse er det forsøkt å få et bilde på gårdbrukerens holdninger og motivasjon, den faktiske gjennomføringen av tiltak på gårdsnivå og sannsynlige konsekvenser av avrenningstiltak på produksjon, investeringsbehov og strukturutvikling.

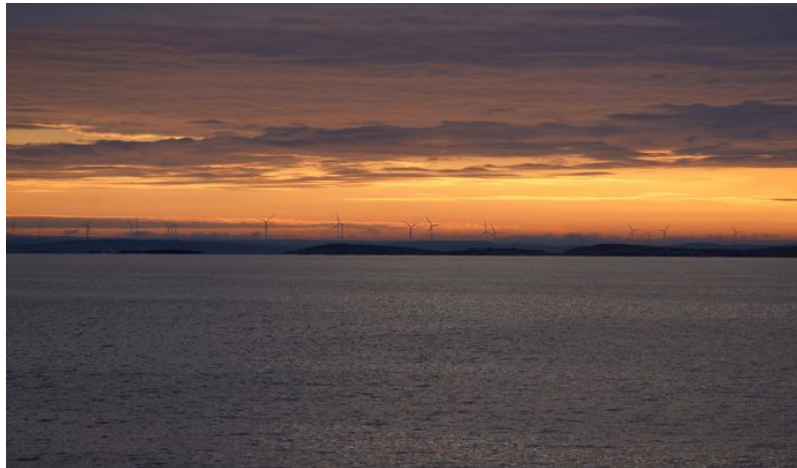
Slik påvirker tiltakene avlingen

Rapporten viser at litt over halvparten av gårdbrukerne (53 prosent) i Oslofjordområdet oppgir at kravene ikke kommer til å ha noe vesentlig effekt på produksjonen deres - fordi de allerede praktiserer de nye kravene, eller i all hovedsak driver med grovfôrproduksjon.

Nær tre av ti oppgir at avlingsreduksjonen i kjølvannet av tiltakene vil være på mer enn 10 prosent.

Hanne Eldby, en av forfatterne bak analysen, forteller at det er gjort mye forskning på hva som bidrar til forurensningen, men lite på konsekvensene av tiltakene.

- Det har blitt gjort mye for å forsøke å begrense avrenning,

Tilstanden i Oslofjorden er kritisk. Dette skyldes stort press fra kloakk, industri, avrenning fra jordbruket, mudring, dumping og overfiske.

FOTO: LARS BILIT HAGEN

og vi har stilt spørsmål til gårdsdriftene om konsekvensene av forskjellige tiltak, forteller hun.

Rapporten viser en vilje blant gårdbrukerne til å bidra, men en usikkerhet på om tiltakene faktisk fungerer.

Videre forklarer hun at denne mangelen på tiltro kombinert med at man kan må gjøre store økonomiske investeringer kan skape en skvis.

- En del av tiltakene kommer til å kreve maskiner som mange ikke har råd til, forklarer Eldby. Hun forklarer at tiltakene vil gjøre at gårdbrukerne får mindre avlinger, samtidig som de er nødt til å investere i dyre maskiner.

- Det er en del som kommer til å avvike gårdsbruket tidligere nå, enn uten tiltakene, forklarer hun og legger til:

- Det er sjelden bare én grunn til at man avviker, men vi tror dette kan være ytterligere en grunn til å gi seg, og at mange derfor vil avvike tidligere enn del ellers ville gjort.

Økonomiske konsekvenser - Opplever du at motivasjonen hos bøndene er høy?

- Vi opplever at den er høy for mange, men at mange er usikre på effekten av tiltakene, forklarer Eldby.

I rapporten understrekes det at de nye kravene vil føre til

store forskjeller mellom de brukerne som har økonomi til å investere i de maskinene som vil være nødvendige med nye dyrkningsmetoder, og de som ikke har den muligheten.

Noen fylker har kommet langt

Østfold og Akershus har hatt både frivillige tiltak og krav over flere år enn de andre fylkene rundt Oslofjorden. Eldby forklarer at dette er grunnen til at de har kommet lenger i gjennomføringen.

De stedene der tiltakene har vært frivillige har bøndene fått økonomiske tilskudd, dette mener Eldby og rapporten at bør videreføres når de frivillige tiltakene innføres som krav.

Dagens tilskudd dekker til en viss grad de tapte inntektene av avlingsreduksjonen, skrives det i rapporten. Men hele 72 prosent fra undersøkelsen var enige i påstanden om at tilskuddene gir for å dekke tiltakene, ikke tapte inntekter eller økte kostnader.

Påvirker selvforsyningsgraden i Norge.

- Vi ser at tiltakene kommer til å innebære en nedgang i avlingen, så vi har konkludert

med at ambisjonen om økt selvforsyning er vanskelig å nå, forklarer hun til Nationen.

I rapporten trekkes det frem at gårdbrukerne langt på vei får kompensert de lavere avlingene med RMP-tilskuddene, men at selve avlingsnedgangen ikke lar seg stoppe av økte til-

skudd eller priser. De skriver at det er viktig å finne tiltak som har god effekt mot avrenning, samtidig som de i minst mulig grad medfører avlingsreduksjon.

REGIONALE MILJØKRAV FOR OSLO OG VIKEN

Formålet er å redusere erosjon og opprette en buffersonne mot vassdrag. Forskriften om regionale miljøkrav i jordbruket i Oslo og Viken som ble vedtatt i 2022, fastsatte totalt seks krav som helt eller delvis gjelder for de to miljøkravsonene som ble definert.

For miljøkravsonen 1 gjelder krav 1 - 5:

1. Det skal ikke jordarbeides nærmere enn to meter fra nedløpskummer for overflatevann og grøfteutløp.
2. Erosjonsutsatte drag skal ikke jordarbeides om høsten. Ved jordarbeiding på arealet som drenerer til/heller mot draget, skal dragene ha minst 6 meter permanent grasdekke.
3. Det skal være buffersonne langs alle vassdrag som mottar avrenning fra fulldyrka jord.
4. Flomutsatte arealer skal ikke jordarbeides om høsten. På flomutsatte arealer der flom medfører erosjon skal det være 6 meter varig vegetasjon i tillegg til 2 meter vegetasjonssone.
5. Fulldyrka mark med stor eller svært stor erosjonsrisiko (erosjonsrisiko klasse 3 og 4) skal ikke jordarbeides om høsten. Lett høstharving til høstkorn eller høstlojvekster tillates likevel på arealer som ikke er omfattet av miljøkrav 2, 3 og 4. For å sikre god etablering av høstvekster må de sås senest innen 20. september.
6. Minst 60 prosent av foretakets fulldyrka areal skal overvintre med plantedecke tilsvarende stubb, gras, direkte sådd fangvekst eller direkte sådd høstkorn. Lett høstharving tillates likevel til høstkorn eller høstlojvekster. For å sikre god etablering av høstvekster må de sås senest innen 20. september. Arealer som båndlegges av krav 2, 3, 4 og 5 inngår i 60 prosent av foretakets fulldyrka areal.